

Da se nikoli več ne ponovi katerakoli Hirošima

Brez posredovanja generalnih štabov, brez analiz psihologov in nasvetov filmskih scenaristov bom povedal, kaj vidi in občuti tujec, ki danes, dobrih dvajset let po eksploziji atomske bombe, obišče Hirošimo.

O tem, zakaj je poveljnik dvajsete eskadre ameriškega letalstva generalmajor Curtis Le May na Marijanski otokih širil po geografiji japonskega arhipelaga in poleg Kjota, Kokurua in Niagataja izbral tudi Hirošimo za tarčo atomskega napada, razglablja današnji teoretični vojni strategiji in analitični vojni operaciji. V Hirošimi pa to nikogar več ne zanima.

O tem, ali bi poskusna eksplozija atomske bombe, preden so jo vrgli na določeni objekt, vendarle prestrašila Japonce in jih prisilila k kapitulaciji še pred katastrofo, razmišlja zdaj psihologi, ki so v službi pri generalnih štabih. V Hirošimi pa to ne zanima nikogar več.

O tem, ali je bil množični beg prebivalcev Hirošime iz njihovega mesta zares predznak in slatna velika nevarnost, ki jih je vendarle zadela nepričakovano, in kaj taka množična histrija in preplah pomenita v napovedovanju dogodkov in tragedij, razmišlja današnji filmski scenaristi, književniki in potopisci, ki prevzeti od katastrofističnih literarnih pričevanj ali snemanj filma s sugestivno močjo. V Hirošimi pa to nikogar več ne zanima.

Najsi bo to dobro ali ne — v Hirošimi, današnji, sodobni, novi Hirošimi živi v zavesti njenih prebivalcev samo ena ugotovitev: na mesto so odvrli atomsko bombo, za vojaško-politično rešitev pa je bila plačana prevelika cena, plačal pa so jo tisti, ki na tako rešitev niso mogli vplivati. Državljanji brez uniforme.

Ko sem se pogovarjal z več Japonci, sem opazil, da prebivalci Hirošime ne marajo iskati nobenih vzrokov zgodovinskega in političnega značaja za tragedijo svojega mesta.

Kratko malo izvenjajmo iz političnega okvira povod za to bombardiranje. To pa ustreza Američanom v današnji Japonski, ki to ustreza tudi Japoncem v današnji Hirošimi, ker postaja s tem grozljiva žrtev čistejša in bolj vzvišena.

Prav tako sem opazil, da današnji, sodobni Japonci živi v prepričanju, da takšno meščanstvo za umazano vojno ni bilo potrebno. Kazen je bila prestra in ta občutek lahko pojasnjuje nekatere prikritosti ali odkrite revanšistične poteze na Japonskem.

Vse to pa so pravzaprav samo vtisi, ker mi nikjer ni prišla v roke znanstvena, sociološka analiza o tem, kakšen je odnos sodobnega Japonca do Hirošime in tragedije, in o posledicah, ki jih je ta tragedija zapustila v dušah ljudi.

Tudi kot tujec v Hirošimi vsi, nikakor nisem mogel znebiti vtisa, da njeni prebivalci, ne glede na starost, ne skrivajo okamenelosti prezira do vsega, kar se je zgodilo. To so zaprti, molčeči ljudje, ker radi se pogovarjajo, skopo odgovarjajo, ravnodušni so do radovednih tujcev, ki prihajajo v njihovo mesto. To opazi človek že na prvem koraku, ko pride tja.

Tako kot ima vsako mesto svoje znamenitosti, v glavnem mesto vstopa v kontinuiteto zgodovine, tako ima tudi Hirošima znamenitosti brez zgodovine, ki pa so danes že zgodovina. Nik v tem mestu ni starejša od dveh desetletij. Vse kar je bilo pred 6. avgustom 1945, je zbrisano iz spomina in zemljevida. Nekateri starine, kot Hirošimski dvorec ali ter štukel, so še danes v Hirošimi. Toda to so samo rekonstrukcije starih stavb in starega okolja. V Hirošimi ni drevesa, ki bi bilo starejše od 20 let. Ne drevo ne gozdovom ni bilo prizaneseno. Celo reke (skoraj Hirošimo teče sedem rek) so tam gorele: v strašnem vršanju ognjene vetra sta presahnila strugi Honkave in Matojaku.

Iz nit je danes zraslo popolnoma novo mesto.

«Znamenitosti», ki jih ne pozabijo pokazati nobenemu tujcu, niso vedne na obdobje Nara ali na obdobje Heian ali na Kamakurino obdobje. Vezane so na strupeno izbohotenje tamške gobe in vsa ta Hirošima, moderna in nova, spominjska v svojem žalovanju in hrupna na svojih bulvarjih — je ena sama velika asociacija na tragedijo, katere posledice priče smo vsi.

Kedrkodko lahko obišče bolnišnice A.B.C.C. Hirošimcem so jo podarili Američani. Bolnišnica je ločena od mesta in njegovih prebivalcev. V njej se zdravijo bolniki, ki trpijo za posledicami eksplozije atomske bombe. Zgrajena je v več blokih, kot letalske loke. Pod žarkim soncem se sivo, zamolkito, trdno leskeče stree te bolnišnice, ki jo varuje simbol dobrodelne mednarodne organizacije — Rdečega križa. Z vzpetine, na kateri stoji ta bolnišnica, je razgled na vso Hirošimo. Videti je le nekaj tovarniških dimnikov, iz katerih se vije modrikast dim, ter mirni, velikanski Hirošimski zaliv, kakor da ga pozabljajo vse ladje in vsi kapitanji. Nekje v središču mesta, med temnimi grozotami mestnih lokalov, pa migota odsvit ognja. To je večna plamenica, ki gori v Sporniknem parku miru.

Hirošima ima danes nov, marmorni most Hajva Ohaši. Postavili so ga tam, kjer je stal nekdo standardni most za trgovanje na drob-

no in za lokalni Hirošimski promet. Most nad reko, ki je zakipe, v reko, spremenjeno v paro, v katero so skakali brezmočni ranjenci. Reka je danes bistra in zelena, plitva, na njenih bregovih se igrajo otroci in zdijo miloljubni, potrpežljivi ribiči. Ta most pelje v Park miru.

V Hirošimi sem doživel čuden avtomatizem gibanja in reakcije, kakršnega nisem doživel nikjer. Če se je v popolni tišini sončnega dopoldneva oglašil zvok oddaljenega letala, komaj opaznega, sem nehotoma pogledal kvisku in iskal po Hirošimskem nebu. Prebivalci tega mesta pa ne gledajo več v nebo. Bržčas zaradi trajne in neozvedne evokacije tistega jutra v sončnem avgustu, ko je bilo nebo nad Hirošimo prav tako kot zdaj, globoko, morskno modro, na obzorju pa so plaval volnati oblaki, ki kot nespretna dekoracija jarko osvetljene prizorišča izginjajo ob robu daljnih, prijaznih gozdnatih gričev.

Od mosta Hajva Ohaši do Spomenika materi, ki varuje otroka pred vročim vetrom, od realistične spomenika, ki so ga dvignili na podstavce, natanko v vzporednici Hirošimskega muzeja in Hirošimskega spomenika se vidi na levi, skoraj dosegljiv z roko, novi Hirošimski hotel, zgrajen iz aluminija in stekla, ki se imenuje Hotel New Hirošima. Na desni so bloki modernih stavb nove Hirošime. Za hrbtom — nova Hirošima, ki sega vse do morske obale. Sprejdi, pred menoj pa kamenje, evetje, vodometi — vse vgrajeno, zasajeno, postavljeno in zaščiteno za trajen spomin tistim, ki so tu dočakali 6. avgust 1945.

Pred Spomenikom materi, ki varuje otroka pred ognjeno viro, pred impresivno figuro v poslednji bolečini skrčene matere, ki se je bila vrgla na otroka in ga varuje s svojim telesom — pred tem spomenikom je vedno dovolj obiskovalcev. Prihajajo, postajajo, molče in odhajajo.

Za tem spomenikom je velik, največji vodomet v Hirošimi. Na pravili so ga v spomin žrtvam. To je vodomet, ki noč in dan neprenehoma brizga vodo v debele kurkih, vodomet, ki se leskeče v soncu in slepeči belini. Tudi za tem vodometom je muzej. Nikoli ni brez obiskovalcev, nikoli ga ne bodo preselili iz Hirošime. Obiskujejo ga ljudje z vsega sveta. Število obiskovalcev tega muzeja je naraslo na sedem milijonov. To je panorama grozljivih eksplozivov.

Fotografija improvizirane bolnišnice. Postelj ni ranjenci po tleh. Vsi v tej bolnišnici imajo hude opekline na ramah in na prsih in ne morejo ležati. Zato se, sedijo v mučnini in nepojmljivih položajih, z glavami sklonjenimi na prsi, in sede — umirajo.

Kolo se je spremenilo v železen voz. Krmilo se je znašlo zadaj, kolese sta se prepletli in stali.

Od neke ženske ni ostalo nič. Ostali so ohranjeni samo njeni lasje. Ti lasje so zdaj razstavljeni v vitrinah, v spiritu hranijo koščke človeške kože. Dogajalo se je, da je tiste, ki so ostali živi v požaru, ob silni eksploziji in splošnem rušenju razgrajeno na kosce.

Budilka se je ustavila ob osmih in petnajst minut — natanko tedaj, ko je petsto metrov nad Hirošimo eksplodirala atomska bomba «Mali deček». Zaplestena ura se je ustavila ob osmih in petinštideset minut.

Ob izhodu iz muzeja ponujajo molčeče prodajalke za simbolično ceno majhne lesene zvonice miru, na katerih piše: «Nikoli več Hirošime!»

Hirošima, ki je 6. avgusta 1945 ob osmih in petnajst minut doživela najhujše razdejavanje v zgodovini vseh vojn, je danes popolnoma zgrajeno mesto. To je moderno, lepo velenost s skoraj pol milijona prebivalcev. Mesto širokih sončnih bulvarjev, polno zelenega mladega rastlinja, mesto dijakov in študentov.

Današnja Hirošima ima več gledališč, novih razkošnih kinematografskih dvoran in nočnih kabaretov. Kino dvorane so polne, nočni kabareti vabijo prišlece. V kinematografih z zvencitimi imeni Asahi, Kaikan, Takarazuka, in Rits predvajajo samo tuje filme, naj bi se pa še dolgo ni bilo, je čakal s puško. Ko sta se pozno ponoči Tosca in Mancini vrnili, je Ghezzi ustrelil Mancinija nato pa še hčer.

Gre za to, da vsem avtomobilistom, ki se ne drže prometnih predpisov in vozijo nevarno, takoj odvzamejo vožnjo dovoljenje, pa tudi avtomobil. «Sodišče» treh oseb, ki mu predseduje sam prefekt Bruneau (njegova je pobuda za to novo operacijo) in so poleg njega še po en upornik ceste, funkcionar motorizacije ter lokalni policijski funkcionar, ima zasedanje kar na travniku pri cesti ter sodi kar takoj prekrske prometnih pred-

nih kinematografih Tojozo in To-mo predvajajo samo japonske filme, in sicer tiste velike filme ne-nadkritivnega Kurosava, pa tudi vrsto kratkometražnih sentimentálnih in seksualiziranih filmskih zgodbic, ki imajo dosti obiskovalcev, doživljajo pa vselej neugodno kritiko japonskih filmskih ocenjevalcev.

Tako kot pri vseh mestih sveta imajo tudi v novi Hirošimi nočni kabareti banalna imena in verjetno najdejo vsebino svojega komercialnega obstoja v banalnih, že zdavnaj prežvečenih sporedih, ki so neiznajdljiv posnetek revijskih programov ameriških metro-pol. Ti kabareti imajo ceneno vabljiva imena: Grand-Planeta, Capablanca, Lira in Šubo.

Ponoči gori v Hirošimi milijon luči. Reklame... reklame, hrupne ulice, nezadržni avtomobilski promet. Samo v Parku miru je tišina. Ne daleč od vodometi, ki v debelih kurkih brizga vodo, gori večna plamenica Hirošime. Zvon miru je že utihnil, odsvit ognja pa migota na črkah plošče, pritrene k stolpu Zvona miru: «Poklonnik, udari na ta Zvon miru, naj odjekne v dušah in sredi vseh ljudi sveta — da se nikoli več ne ponovi Hirošima.»

JOZO PULJIZEVIČ

Letalo se je med poletom vnelo in strmoglavilo Bilo je 41 mrtvih

V noči med soboto in nedeljo je v divji nevihti padlo na tla reakcijsko dvomotorno letalo proge Kansas City-Omah. Nesreča se je dogodila v neposredni bližini manjšega mesta Falls City v Nebraska. Na letalu je bilo 37 potnikov in 4 člani posadke. Letalo se je popolnoma razstrecilo, ostanki pa so na tleh goreli še štiri ure, preden je gasilec uspel ugasiti ogenj. Po pričevanju nekaterih oseb se je letalo vnelo že v zraku. Štirje so najrazličnejše domneve o vzrokih nesreče. (Na sliki: ljudje od daleč gledajo, kako gorijo ostanki letala, ne da bi mogli kakorkoli pomagati.)

STRAŠNA TRAGEDIJA V GROSETTU

Ustrelil je hčer in njenega prijatelja potem pa še ženo in končno še sebe

GROSETTO, 8. — Lionello Ghezzi, star 59 let, je ustrelil hčer in njenega prijatelja, nato ženo in končno je napravil samomor s tem, da se je ustrelil z zadnjim kroglo, ki mu je ostala v puški.

Kako je moglo priti do te strašne tragedije, ni pojasnjeno. Sprva se je govorilo, da je Ghezzi ustrelil zaročeno hčer, ki ga ni marala. Pozneje pa so sporočili, da ni šlo za zaročeno temveč samo za prijateljico.

Hči Tosca, stara že 29 let, je bila zvečer iz hiše s 33-letnim Brunom Mancinijem. Baje je oče hčer nameril, naj bo doma oči pohariti. Ker je pa še dolgo ni bilo, je čakal s puško. Ko sta se pozno ponoči Tosca in Mancini vrnili, je Ghezzi ustrelil Mancinija nato pa še hčer.

Ugibajo, kaj je moglo Ghezzi pripraviti do tolikšnega zločina. Govorilo se je, da Mancinija ni maral. Zvedelo pa se je, da je bil Mancini sploh že zaročen z nekim drugim dekletom in da bi se moral septembra poročiti. S Tosco je bil navezan samo kot prijatelj in moral prav to ni bilo Ghezziju všeč. Vprašanje je seveda, koliko je lahko to zadosten razlog za ubijanje, kakor je tudi vprašanje, kako lahko

imajo neodgovorni ljudje po rokah toliko orožja.

Tisti, ki so bili do polnoči z Ghezzi skupaj v nekem baru, pravijo, da je bil kar normalno dobre volje.

Tri žrtve neurja na bolgarski meji

BEOGRAD, 8. — Na bolgarski meji v Krivi Palanki in v okoliciških vaseh je bilo sinoči strašno neurje z grmenjem in točo. Posledica neurja so bile tri smrtno žrtve, dva je ubila strela, eden pa je utonil v Krivi reki, ki je hotel prekorčiti most, ki ga je hudournik odnesel. Reka je odnesla tudi del asfaltnice ceste, ki vodi do bolgarske meje.

Na Japonskem utonilo 92 oseb

TOKIO, 8. — Včeraj je na Japonskem utonilo 92 oseb, 24 pa jih pogrešajo. Na stotisoče Japoncev je v vročem vremenu iskalo olajšanja na plažah.

Nesreče na cestah

EMPOLI, 8. — Dva zaročena sta se ubila pri vožnji z vespo v Ponte alla Stella pri Empoliju. Stara sta bila 24 in 21 let. Peljajoča sta se proti morju, pa sta se med potjo zaletela v neki «1100», ki je vozil iz druge strani.

CASERTA, 8. — Oče in sin sta utonila pred plažo v Castelvolturno, ko sta se kopala s svojci. Oče je imel 57 let, sin pa 16. Oče je šel v drugo z omenjenim sinom in se z vozom svinil, starim 19 let. Odplaval so kakih 20 metrov od obrežja, ko jih je nenadoma

nekaj val pokrnil in sta izginila pod vodo. Na pomoč so jim takoj prišli ostali svoji in nekateri ribiči. Ko so jih našli, sta bila oče in mlajši sin že mrtva. Starjšega sina pa so v zelo resnem stanju prepeljali v bolnišnico.

FERRARA, 8. — Na nekem ovinku je motor, ki ga je vozil 51-letni Otello Borghesi iz Ferrare, zavozil na ovinku s ceste ter padel na nasprotni naspob ob cesti tekoče reke, tako da je pri tem letel po zraku več kot osem metrov. Deset let mlajši spremljevalec, ki je sedel na zadnjem sedalu, je bil takoj mrtev, vozač pa je hudo ranjen.

Na Koroškem letos izreden porast dotoka turistov

CELOVEC, 8. — Tekoče turistično leto v Avstrijo dobro kaže, izredno in nepričakovano dobro pa kaže na Koroškem.

V prvi tretjini turističnega leta je število turistov, ki so na Koroškem naraslo za 24%. Takega porasta ni zabeležila nobena druga zvezna dežela. Na drugem mestu stoji po porastu nočitev Gradščanskega leta, na tretjem mestu pa Salzburg z 11%. Na Tirolskem se je število nočitev v tem času povečalo za 9%, na Dunaju pa za 5%.

Da se je turizem, tudi v zadnjih mesecih dobro razvijal, kaže njegovi devizni dotok v mesecu juniju. Skupno 1890 milijonov šilingov je bil za 10% višji od turističnega deviznega dotoka v juliju 1965.

Umrla je 16. žrtev Whitmana

AUSTIN, 8. — Danes dopoldne je v bolnišnici umrla 17-letna Karen Griffith, ki je bila prejšnji ponedeljek hudo ranjena, ko je Charles Whitman streljal s stolpa univerze v Austinu. Tako je število Whitmanovih žrtev z njegovo materjo in ženo vred naraslo na 16. Od ostalih 32 oseb, ki so bile tudi ranjene, pa je še samo neka 41-letna ženska v kritičnem stanju.

Minister Corona odpovedal udeležbo v Taormini

Hoteli so nagraditi Jacopettija za film, ki je bil zaradi protestov celo v Berlinu prepovedan

Kar nerazumljivo je ravnanje vseh, ki so imeli kakorkoli opravku z organiziranjem filmskega festivala v Taormini. Nerazumljivo je, da so na festivalu spravili film Jacopettija «Addio, Africa», čeprav se je vedelo, da ga je vsa resna kritika odklonila, kakor so ga tudi odklonili vsi tisti gledalci, ki v filmu vidijo še kaj več kot gol spektakel, pa naj bo že vesel ali žalosten, smešen ali pretresljiv. Končno pa se je celo tako, da bi moral Jacopetti dobiti nagrado. Jasno je, da predstavniki vlade, ministri za pridelavo, naj bi se udeležili takšne ključne slavnosti, ni mogoč s svojo navzočnostjo odobriti takšne podelitve nagrade. To bi pomenilo, da kljub nasprotnim glasovom naprednih filmskih gledalcev v Italiji, vlada odobrava Jacopettijev rasistični film. In to še celo sedaj, ko so ga celo v Berlinu prepovedali. Res je, da ga oblast tamkaj ni prepovedala na svojo pobudo temveč zato, da ne bo več demonstracij proti filmu, ki so se ponavljale vse večere, odkar je bil film na sporedu. Torej — medtem ko v zahodnem Berlinu demonstrirajo proti predvajanju filma in pri tem tudi dosežejo uspeh, pa isti film v Taormini predvajajo in nagradijo.

Končno se je potem tako, da ni bilo televizijskega prenosa ključne slavnosti, ministra Corone ni bilo tam in Jacopetti tudi ni dobil nagrade.

Najbolj kupovane knjige preteklega tedna

RIM, 8. — Pretekli teden so šle najbolj v prodajo sledeče knjige (v oklepaju je poleg imena založba tudi številka, ki jo je imela knjiga na lestvici prejšnjega tedna):

1. Prisco: «Una spirale di nebulie», (Rizzoli, 1); 2. Bevilacqua: «Questa specie d'amore» (Rizzoli, 2); 3. Calvino: «Le cosmicomiche» (Einaudi, 6); 4. Tobino: «Sulla spiaggia e di là dal molo» (Mondadori); 5. Gatto: «La storia delle vittime» (Mondadori, 10); 6. Pavese: «Lettere 1924-1944» (Einaudi, 3); 7. Ottieri: «L'irrealità quotidiana» (Bompiani); 8. Montesano: «La cupola» (Mondadori); 9. Cronin: «Il medico dell'isola» (Bompiani, 7); 10. Ryan: «L'ultima battaglia» (Garzanti, 4).

Felice Benuzzi «Beg iz Kenije»

Nikoli nisem imel simpatije za stvari, ki so v zvezi z vojno, vsaj od tistega dneva, ko sem se sam zaletel vanjo. Se manj mi ugajajo tisti, ki so njej pisali in pri tem mislijo, da morda opravljajo nekakšno dolžnost. Imam jih za heroje pisalne miže, ki kažejo svojo levo dušo, ko topoti molče. Memi, odkrito povedano, topotki glasovi so nikoli ugajali in še danes, kadar slišim grom ali kak drug strašen ropot, mi misel pohiti v čas med vojno, ko me je bobnenje topov osrečilo z zlatenico. Ko sem torej dobil v roke knjigo Felice Benuzzija «Beg iz Kenije» (Založba Tamari, Bologna), sem se nekoliko obotavljal, preden sem se lotil branja. Ker pa dobro poznam avtorja, ki je italijanski generalni konzul v Berlinu in s katerim me veže vladno, spoštljivo prijateljstvo, sem premagal predsodek. Ko pa sem knjigo prebral, sem tudi spremenil mišljenje. «Beg iz Kenije» ni knjiga o vojni. Namreč ni ena izmed tistih knjig, ki kar sklepe-

PAOLO DE DOMENICO

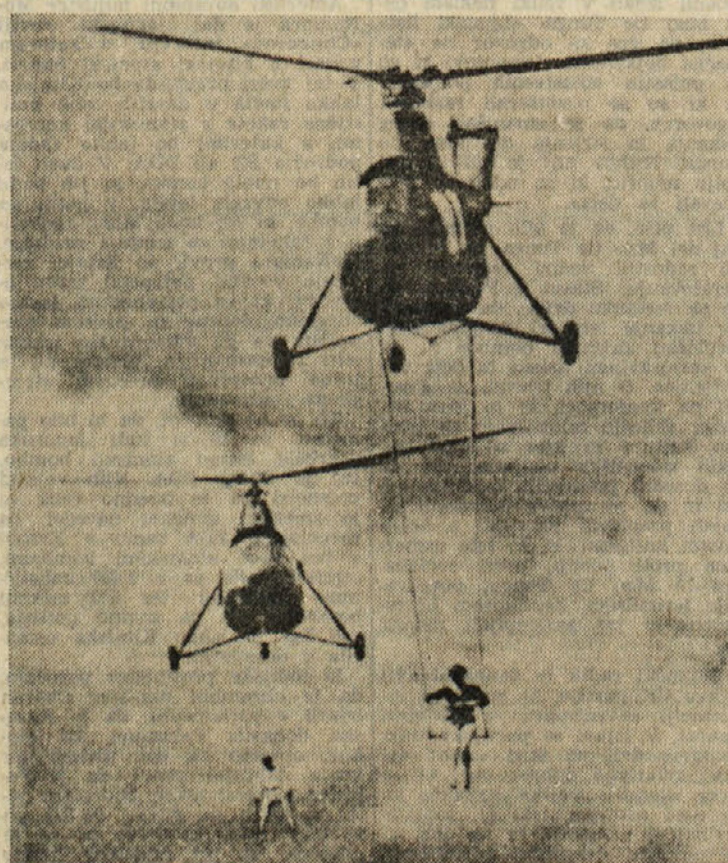
Zelo uspešna sezona celovečnega gledališča

Celoveško Mestno gledališče je minulo zimsko gledališko sezono uspešno zaključilo. Na seji gledališkega odbora pri koroski deželni vladi konec prejšnjega tedna so bili z uspehom gledališča v tej sezoni zadovoljni. Ansambel gledališča je dal skupno 351 predstav, ki jih je obiskalo skupno 155.777 gledalcev in poslušalcev. S tem je na predstav v povprečju odpadlo 442 obiskovalcev. Posebno pa so bili na seji zadovoljni s poročilom intendantke gledališča, v katerem je bilo govora o finančnem položaju gledališča. Na ugotovitvi so predstave dale 3.569.690 šilingov dohodkov, kar odgovarja povprečni vstopnini 23 šilingov na obiskovalca. Ta vstopnina je skupno s subvencijami države, dežele in mesta Celovca, katerih višina ni bila objavljena, pripomogla, da je gledališče minulo sezono finančno zaključilo s presežkom 100.000 šilingov. K temu uspehu so precej pripomogla gostovanja, ki jih je gledališče v prihodnje še intenzivirati.

Pri razpravi o gledališkem računu sta deželna vlada in mestna občina Celovec objavili, da bosta svoj prispevek gledališču v prihodnjem letu zvisali in sicer vsaka za 120.000 šilingov.

Samomor dveh zaročencev

AMIKNS, 8. — Dva mlada zaročena sta obupala nad tem, da bi se lahko poročila, pa sta si vzela življenja tako, da sta se ulegla na tračnice na progi Pariz-Lille ter se pustila povoziti. Mlada dva sta se hotela poročiti, toda oče dekleta je nasprotoval, ker je bil fant premlad, dekleta pa je imelo tri leta več kot on.

Med mednarodnim tekmovanjem v akrobatiki v Moskvi sta dva zakonca pokazala svojo sposobnost in drznost na tračnicah, pripetih kar za dva helikopterja

